

Roze is alleen voor meisjes!?
Het belang van gender-neutraal onderwijs

Dr. Joyce Endendijk

Universiteit Utrecht

Gedachte-experimentje

Sluit je ogen en leef je in

Universiteit Utrecht

Waarom hebben de meeste mensen een man in hun hoofd bij een architect?

Genderstereotypen

Universiteit Utrecht

Waar komen die stereotypen vandaan?

Verschillen tussen jongens en meisjes

Universiteit Utrecht

Waar komen die stereotypen vandaan?

Verschillen tussen jongens en meisjes

Universiteit Utrecht

Maar waar komen die verschillen tussen jongens en meisjes dan vandaan?

Genderstereotypen?

Universiteit Utrecht

Maar waar komen die verschillen tussen jongens en meisjes dan vandaan?

Universiteit Utrecht

Maar waar komen die verschillen tussen jongens en meisjes vandaan?

Biologie?

Universiteit Utrecht

Waar komen die verschillen tussen jongens en meisjes vandaan?

Biologie + Genderstereotypen + Reacties anderen

Grote sterke jongen Lief, schattig meisje

Universiteit Utrecht

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Universiteit Utrecht

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Wat denken jullie?

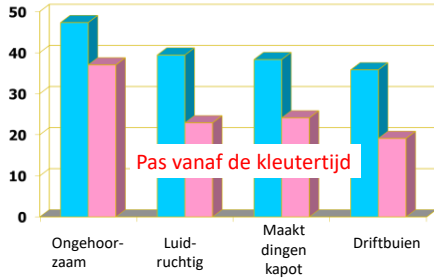

nwtconferentie.pwall.nl

Universiteit Utrecht

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Stoute jongens?

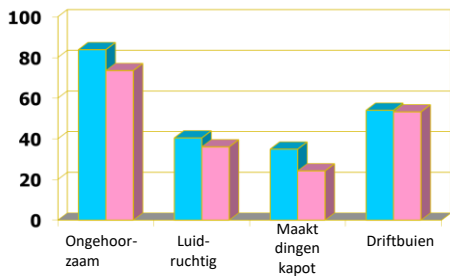
Behavior	Boys (Blue)	Girls (Pink)
Ongehoorzaam	~48	~38
Luidruchtig	~40	~25
Maakt dingen kapot	~40	~25
Driftbuien	~38	~20

Pas vanaf de kleutertijd

Universiteit Utrecht

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Peuters

Universiteit Utrecht

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

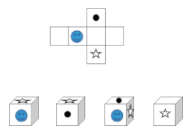
Lieve meisjes?

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Jongens beter in ruimtelijk inzicht?

Ja, maar niet als....

'meisjes zijn goed in dit soort taakjes'

VR/3D

Universiteit Utrecht

En zijn jongens en meisjes wel zo verschillend?

Universiteit Utrecht

Is het hebben van genderstereotypen erg?

Ja, want zijn onjuist/overdrijving en gelden niet voor iedereen

Universiteit Utrecht

Is het hebben van genderstereotypen erg?

Ja, want beïnvloeden hoe goed kinderen het doen op school

Voorbeeld

Verwachting meisje: "Meisjes zijn minder goed in wiskunde dan jongens"

Uitkomst wiskunde toets: Lager cijfer dan mannelijke klasgenoten

Lage termijn gevolg: Keuze voor alfa of gamma vervolgoeding ipv beta opleiding

Universiteit Utrecht

Is het hebben van genderstereotypen erg?

- Ja, want ...
 - beïnvloeden hoe wij ons gedragen naar jongens en meisjes

Voorbeeld

Verwachting leraar: "Meisjes zijn socialer dan jongens"

Gedrag naar meisje in klas: Meer aandacht voor sociaal gedrag

Gevolg: Meisje gedraagt zich daadwerkelijk socialer dan jongetje

Universiteit Utrecht

Is het hebben van genderstereotypen erg?

Stereotypen beperken keuzevrijheid

Universiteit Utrecht

Is het hebben van genderstereotypen erg?

- Ja, want ...
 - We zijn ons vaak niet bewust van onze genderstereotypen

Voorbeeld

Ga met je mobiele telefoon of laptop naar de volgende website:

nwtconferentie.pwall.nl

En beantwoord de vraag

Universiteit Utrecht

Onbewust van genderstereotypen

Hoe zijn we dat te weten gekomen?

Universiteit Utrecht

Bewustwording van eigen genderstereotypen

Ga opnieuw met je mobiele telefoon of laptop naar de volgende website:

- nwtconferentie.pwall.nl
- En reageer anoniem op de stellingen over gender
- Bedenk voor jezelf hoe jou antwoorden kunnen beïnvloeden hoe je met jongens of meisjes omgaat

Universiteit Utrecht

Andere beeldvorming over gender die kinderen herhaaldelijk terug zien in de klas

Leraar = Vrouw

86% vrouwen in basis onderwijs

Wat is het effect van geslacht van de leerkracht?

Kan feminisering onderwijs sekseverschillen in taal en rekenprestaties en gedragsproblemen verklaren?

Universiteit Utrecht

Andere beeldvorming over gender die kinderen herhaaldelijk terug zien in de klas

Gender in het lesmateriaal

- Meer mannen dan vrouwen in afbeeldingen: 53% vs 38%
- Verschil zit hem vooral in de context
 - Mannen vaker in professionele/werk context
 - Mannen vaker in actieve context (klussen, sporten etc)
 - Vrouwen al wel regelmatig in roldoorbrekende context (astronaut, brandweer)
 - Mannen nog nauwelijks in roldoorbrekende contexten als onderwijs of zorg
 - Huishouden is aardig eerlijk verdeeld

Universiteit Utrecht

Tips voor gender-neutraal opvoeden en onderwijs

Gebruik gender-neutraal taalgebruik en let op onbewuste stereotype uitspraken

"Niet huilen, je bent toch een flinke jongen"
Tegen meisje: "Wat zie je er mooi uit met je nieuwe schoenen"

Universiteit Utrecht

Tips voor gender-neutraal opvoeden en onderwijs

Praat over genderstereotypen en geef voorbeelden die stereotypen tegen spreken

- VB. "Waarom kan een meisje niet voetballen? Juf zit ook op voetbal"
- Of wijs op contra-stereotype rolmodellen

Hoor je de kinderen genderstereotiepe uitspraken doen zoals "dit is (niet) voor meisjes!"? Kom dan tussenbeide: corrigeer waar nodig en discussieer met de klas waarom iets al dan niet voor jongens/meisjes is.

Universiteit Utrecht

Tips voor gender-neutraal opvoeden en onderwijs

Gebruik gender-neutraal lesmateriaal of lesmateriaal wat een diverse beeldvorming over gender schetst

- Zie bijv. www.genderindeklas.be
- Website bevat ook checklists om na te gaan hoe gender-neutraal/roldoorbrekend het materiaal is wat er op jullie school wordt gebruikt

Universiteit Utrecht

Tips voor gender-neutraal opvoeden en onderwijs

Kijk kritisch naar het speelgoed wat beschikbaar is voor de kinderen

- Investeer in speelgoed in genderneutrale kleuren
- Vermijd speelhoeken met typisch jongens en meisjes speelgoed

- Houd in de gaten of op bepaalde plekken vooral door jongens of meisjes wordt gespeeld
 - Zo ja, denk na over veranderingen of verplaatsingen die ervoor zorgen dat ieder kind zich vrij voelt om met elk speelgoed of in elke hoek te spelen

Universiteit Utrecht

Tips voor gender-neutraal opvoeden en onderwijs

Geef jongens en meisjes dezelfde taakjes in de klas

- VB. laat niet alleen de 'sterke' jongens helpen met het verschuiven van de tafels en stoeltjes of met materiaal klaarzetten voor de gymles

Deel klas niet op in jongens vs. meisjes

- Maak liever groepjes op basis van neutrale criteria (alfabetisch, leeftijd etc) en wissel die criteria af
- Zo stimuleer je ook samenwerking en samen spelen tussen jongens en meisjes

Universiteit Utrecht

Tips voor gender-neutraal opvoeden en onderwijzen

- Wees acceptierend en creëer op die manier een veilige omgeving voor kinderen die anders zijn
- Spreek kinderen erop aan, als zij afkeurende opmerkingen maken over gedrag dat niet passend is bij hun verwachtingen over gender

6 jarige jongen tegen zijn vriendje:
 "Waarom zit jij op balletles,
 ballet is voor meisjes"

Maar ook...

Forceer niets en wees kind-volgend

Sla niet door in gender-neutraal opvoeden/onderwijzen

VB: gender-neutrale voorschool Egalia, Zweden

Zie https://www.youtube.com/watch?v=fJH0_P42C5c

Take-home message

Gender-neutraal opvoeden en onderwijzen is een goede manier om kinderen zich in alle vrijheid te laten ontplooiën

Wees daarbinnen kind-volgend

EN

Erken de biologische/uiterlijke verschillen die er zijn tussen de genders

Opdracht voor tijdens het werk/thuis

Schrijf voor jezelf 3 goede voornemens op mbt gender-neutraal onderwijzen

"De komende maand zal ik extra aandacht besteden aan
 1).....
 2).....
 3).....
 tijdens mijn werk/het lesgeven in de klas"

